

Rökridåer, radikalisering och bristande ledarskap:

Finns det en framtid för Sydafrika?

COVID-19 och Egenintressen. Korruptionen i Sydafrika är inte bara en tradition vid det här laget utan även allmänt accepterat av befolkningen. Under COVID-19 pandemin gick regeringen ut med mycket felaktig information samt fattat en del beslut helt utan grund, vilket har fått befolkningen att ifrågasätta motiven bakom vissa av restriktionerna under lockdown. Ett exempel på detta är totalförbudet av cigarettförsäljning, där regeringen hävdade att det var en åtgärd för att skydda folk från att bli allvarligt drabbade av COVID-19 då det är en luftvägssjukdom. Förbudet kunde förvisso ha långsiktiga hälsofördelar men att hävda att det skulle hjälpa befolkningen direkt om de slutade röka är nästan skrattretande. Det visade sig senare att en person i den sittande regeringen hade intressen i ett tobaksföretag som är vida känt för att sälja billig tobak för låga priser här i Sydafrika, och under lockdown när de totalförbjöd cigaretter så blomstrade den svarta marknaden och priserna på tobak sköt i höjden. Även det absolut billigaste märket som under normala omständigheter kostar R 20, vilket motsvarar ca 9 SEK per paket, steg med mer än 1000% i pris under lockdown. Ja, över ettusen procent. Utan överdrift så har denna person med intressen i företaget gjort miljardvinster i olaglig cigarettförsäljning som dessutom undgått skatt. Sydafrika beräknas ha förlorat ca 14 miljarder i skatteintäkter från cigarett- och alkoholförsäljning under enbart de första 5 veckorna av lockdown. Det vill säga, folket har förlorat sina pengar både i de hutlösa priserna på svarta marknaden samt i förlorade skattepengar som i teorin skulle gå till sjukvård och utbildning. Vinnarna sitter i toppen och har kammat hem ordentliga guldäggar från den blomstrande svarta marknaden.

Utbildning och ledarskap. Jag har närvarat vid DA:s utbildningstillfällen av framtida, lovande, unga politiska ledare inom ramen för Young Leaders Programme, och det har varit otroligt lärorikt. Retoriken här nere är ingenting som jag någonsin sett förut. Emfasen på den passionerade och känslomässiga anknytningen till publiken och tillika den riktade ilskan mot andra partier blir för mig nästan skrämmande. De blir tränade i att fakta är bra, men känsla är bäst. De små narrativen från den egna barndomen eller bekanta är något som applåderas, allt medan det hade känts lite påtvingat i en svensk kontext. The how, what and where är något som det inte läggs speciellt mycket vikt vid, det är snarare identitetspolitik likt USA – the who – som styr, och hur skicklig denne är på att väcka känslor hos publiken. Tankarna för mig direkt till Trump och hans sätt att kandidera på, där fakta var irrelevant och där känsla var allt. Det är en lite skrämmande utveckling när vi ser allt mer populistiska politiska trender världen över, att se dessa unga briljanta och ambitiösa personer bli indoktrinerade i den väldigt färgstarka men stundtals världsfrämmande skenbilden av en stark ledare.

Radikaliseringen av politiska partier i Sydafrika och dåliga valresultat. Över hela världen blåser populistiska vindar och i en tid av oro som började med en flyktingkris som sedan övergick i en dödlig pandemi så söker folk trygghet och stabilitet. I Sydafrika blir detta tydligt framförallt genom segregation. Segregation i den mening att vita Afrikaaners söker sig till partier som verkar för vita förmåner och vice versa. Både det regerande partiet African National Congress (ANC) och oppositionspartiet Democratic Alliance (DA), tappade i det nationella valet 2019 röster till mer

radikala partier; För ANC gick rösterna till det svarta partiet Economic Freedom Fighters och DA tappade i sin tur väljare till det vita partiet Freedom Front+. Det är en övervägande majoritet av de lokala invånarna i Sydafrika som fruktar ett raskrig och med radikaliseringen vi ser, inte minst i de nya populistiska partierna, så väcker det frågan om det verkligen är en så långsökt rädsla? Även de större partierna börjar agera för att hinna ikapp utvecklingen och få tillbaka sina väljare innan de gått förlorade till mer radikala partier.

Genom Black Lives Matter-rörelsen i USA så fick rasdebatten ny kraft även i Sydafrika. De svarta gör uppror mot diskriminering i skolor och på arbetsplatser, för olösta mord och ekonomiskt förtryck, vilket här nere håller en hel del sanning. De vita å andra sidan känner sig hotade och förtryckta av the Black Economic Empowerment Act som fungerar som ett kvoteringsystem för att ge den svarta befolkningen arbetsmöjligheter. Att många inom politiken i Sydafrika väljer att ignorera rasfrågan och satsar på utopiska påståenden som att hudfärg inte *borde* spela någon roll vid anställning, skolantagning, rätt till sjukvård, ekonomisk och juridisk rättvisa osv. anser jag och många med mig, helt enkelt inte är en väg framåt. Inte heller genom att fördöma BLM demonstrationer, eller genom att kategorisera kriminalitet och korruption som tillhörande den svarta populationen. Att försöka ena ett så splittrat och segregerat land som Sydafrika är ingen lätt uppgift, men det enda sättet att kunna jobba sig framåt är att erkänna och ge vikt åt det förflutna, ta ansvar och förklara nödvändigheten bakom vissa impopulära beslut som t.ex. the BEE Act., så att alla medborgare är medvetna om exakt vad som pågår och varför, och en långsiktig, reell plan mot en bättre framtid för alla.

Det återstår att se vad framtiden bär med sig, men den politiska spaning som den ser ut just nu går mot ett betydligt mer segregerat Sydafrika med rädsla för framtiden och en politik som handlar mindre om att värna om kollektiv välgång och mer om att se om sitt eget hus – så länge man kan.

Vill du veta mer om mina tankar kring korruption och samspelet mellan ledning, kulturella traditioner och sociala strukturer? Läs gärna mina andra artiklar genom att kontakta mig direkt på oliviab@da.org.za